

Evropska unija

Evropska agencija za rekonstrukciju

RADIONICA O KREDITNO- GARANTNIM FONDOVIMA

Vlada Crne Gore

Direkcija za razvoj malih i srednjih
preduzeća

dr Diter Falk

Viši partner, Dialog GmbH (Eschborn, Njemačka)

Ekonomski uticaj kreditnih garancija: primjer Njemačke

*Savjetodavna podrška transformaciji Fonda za razvoj
Projekat finansira EU posredstvom Evropske agencije za rekonstrukciju*

1. dio – Glavne karakteristike federalnog garantnog sistema u Njemačkoj

Misija

Podrška MiSP i start-up preduzećima u pristupu finansijama

Poboljšavanje situacije vezane za **kolateral i finansijski kredibilitet**, smanjivanje **kamatnih stopa**

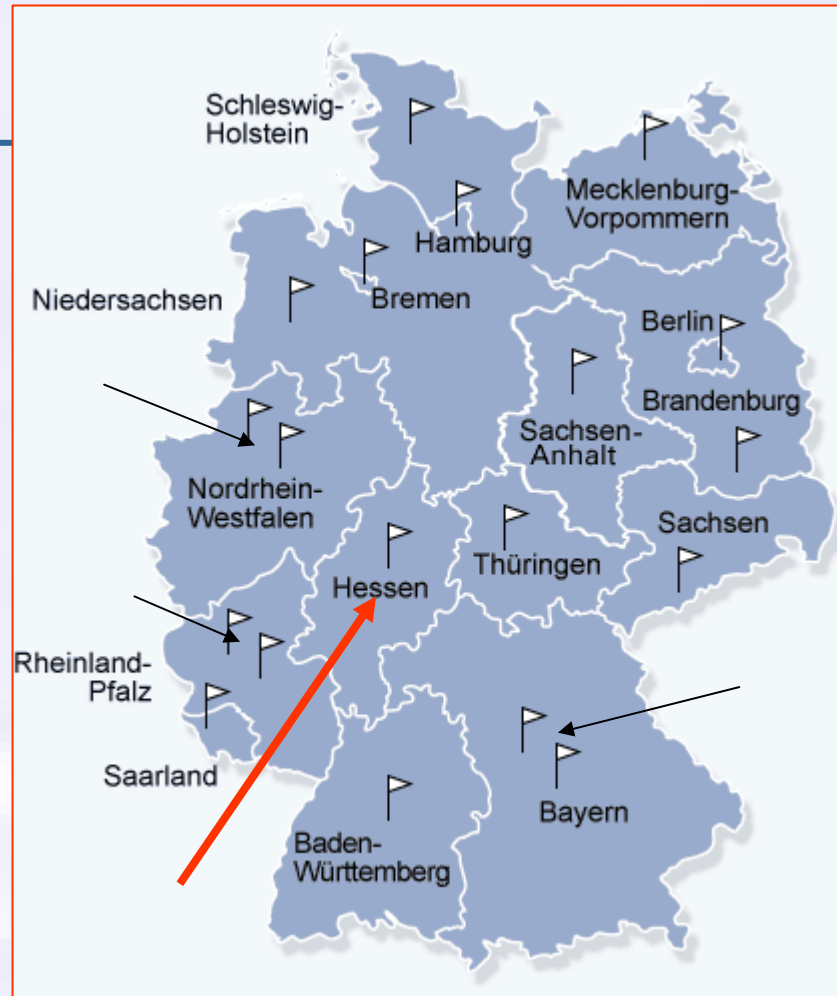
Pomoć bankama u smanjenju kreditnog rizika i povećavanju adekvatnosti kapitala

Doprinos ekonomskom rastu Njemačke

1. dio – Glavne karakteristike

Učesnici

**Mreža
garantnih
banaka**

1. dio – Glavne karakteristike

Učesnici - VDB

Udruženje garantnih banaka (VDB) je dobrovoljna unija pravno i ekonomski nezavisnih garantnih banaka (ranije poznatih kao kreditno-garantna društva).

Udruženje ne sprovodi nikakve poslovne aktivnosti, to je zajednička interesna grupa.

1. dio – Glavne karakteristike

Brojke I

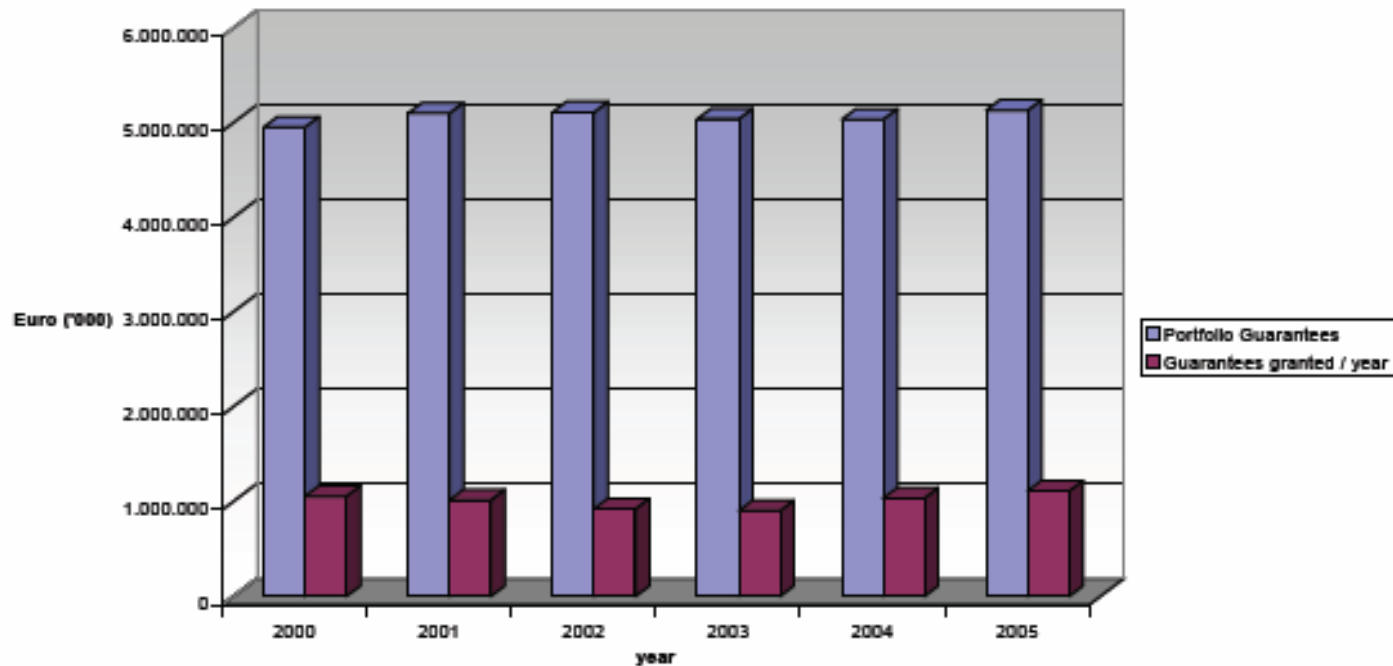
Broj jemstava i
garancija na
kraju 2006.
godine

1. dio – Glavne karakteristike

Brojke II - Obim

VDB Guarantee volumes

1. dio – Glavne karakteristike

Brojke III – Veličina i učinak

Ukupan kapital njemačkih garantnih banaka:
290 miliona €

Garantni portfolio u 2006. godini: **5.2 milijardi €**

Crnogorski BDP u 2007. godini: 2.3 milijarde €

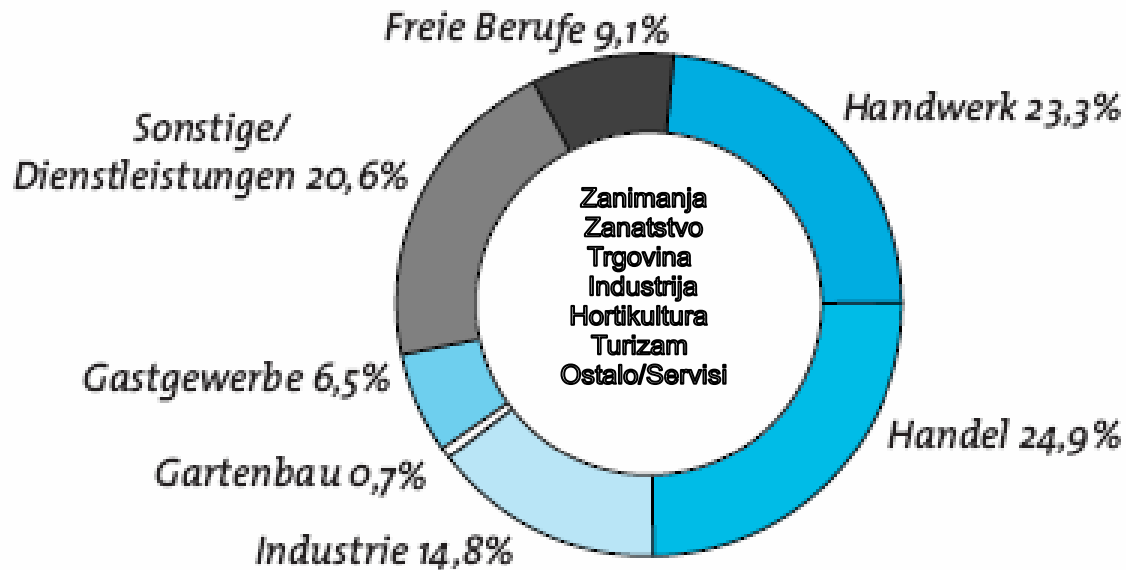
Gubici: 176 miliona €

< 3.4% (uključujući i istočnu Njemačku!)

Razlozi za gubitke: posebni problemi vezani za industriju, previše zavisnosti od određenih potrošača ili dobavljača, kadrovski, ili problemi između partnera, preduzetničke greške, **ali posebno, regionalne poteškoće: naglasak na start-up preduzeća u istočnoj Njemačkoj**

1. dio – Glavne karakteristike

Brojke IV – Korisnici po industrijama

GENEHMIGTE BÜRGSCHAFTEN UND GARANTIEEN NACH
WIRTSCHAFTSZWEIGEN 2006 – ANZAHL –

1. dio – Glavne karakteristike

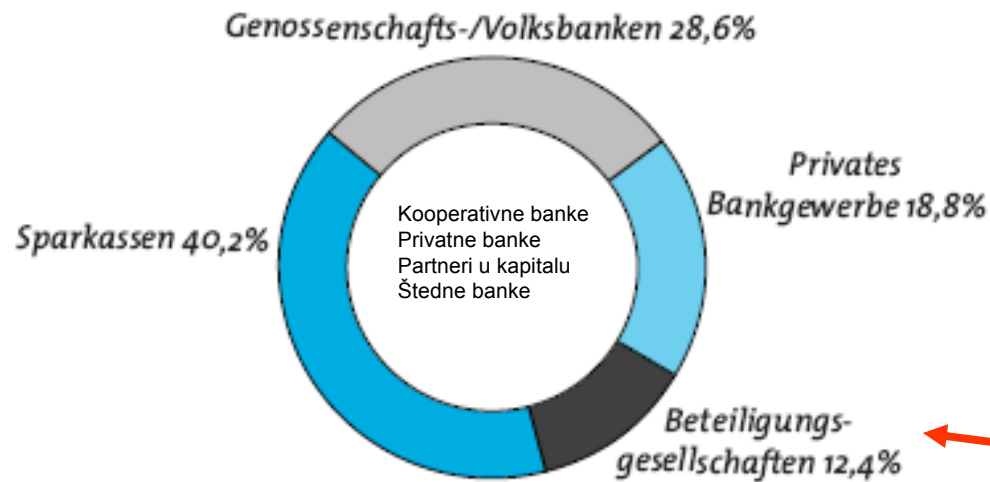
Odlike / kriterijumi za klijente

- ▶ Start-up preduzeća
- ▶ Rast kapitala ne prati rast preduzeća
- ▶ Mlade privredne grane bez istorije
- ▶ Dinamična preduzeća u zahtjevnim industrijama
- ▶ Krizne situacije zahtijevaju partnera u kapitalu ili za zajedničko ulaganje (*ovo je sve prisutnije – 1 od 8 slučajeva*)

Ali: bez dodatne kapitalizacije ili reprogramiranja dugova

1. dio – Glavne karakteristike

Brojke V – Glavni partneri u finansijskom sektoru

VERBÜRGTGE KREDITE UND GARANTIERT E BETEILIGUNGEN
NACH FINANZIERUNGSPARTNERN 2006
– KREDIT- UND BETEILIGUNGSVOLUMEN –

1. dio – Glavne karakteristike

Posebne prednosti sistema I: Konsalting

- MiSP koja su osnovana uz pomoć garancija su dokazala da su naročito održiva. U dobrom dijelu, to je zbog podrške koju nude konsultantske usluge relevantnih trgovinskih organizacija (a koje su, takođe, akcionari garantne banke). Isto tako, putem analize projekta, koju vrši garantna banka tokom procesa apliciranja, mogu se eliminisati potencijalne slabosti i preduzeti neophodne mjere u cilju osiguravanja veće održivosti nove privredne aktivnosti

1. dio – Glavne karakteristike

Posebne prednosti sistema II:

Zajednički sistem ocjenjivanja

Nakon Bazela II, garantne banke u Njemačkoj su razvile poseban zajednički sistem ocjenjivanja (1-13) sa zajedničkim izvorom podataka.

Kriterijumi su kvantitativni, kvalitativni i eksterni podaci i informacije. Kod svakog slučaja, razmatraju se sve faze u životnom ciklusu određenog preduzeća.

Rana upozorenja i upravljanje rizikom, sistemi za kredite, adrese, tržište, likvidnost i operativni rizik.

1. dio – Glavne karakteristike

Pravni okvir

- ▶ **Garantne banke su privatne, neprofitne i kontrolisane institucije (§1 KWG) sa posebnom namjenom**

Poslovne banke imaju koristi od pravila Bazela II, garantovani kreditni portfolio zahtijeva samo 20% normalnog kapitala

- ▶ **Po pravnom izuzetku, garantne banke su društva sa ograničenom odgovornošću (GmbH), a ne akcionarska društva (AG) i izuzeta su od plaćanja poreza**

Akcijski kapital uglavnom drže udruženja, ili holding kompanije poslovnih, štednih i kooperativnih banaka, Privredna komora, zanatska udruženja, federacije i osiguravajuće kompanije.

1. dio – Glavne karakteristike

Pravni okvir

Javno učešće u šemi:

Mehanizam federalnih i državnih kontra-garancija (80% u 5 “novih” istočnonjemačkih država, 65% u zapadnoj Njemačkoj)

“Pomoć samom sebi uz pomoć države”

Državni zvaničnici obično nijesu članovi kontrolnog odbora; samo ponekad, članovi Kreditne komisije

1. dio – Glavne karakteristike

Organizacija

Organi garantnih banaka:

- ▶ **Generalna skupština akcionara (zakonom predviđene uloge)**
- ▶ **Kontrolni odbor (članovi iz kruga akcionara i države)**
- ▶ **Upravni odbor (najmanje dva direktora)**
- ▶ **Garantna ili Komisija za dodjelu (iskusni članovi iz krugova privredne zajednice, koje nominuju akcionari; savjetuju direktore). Bez saglasnosti Garantne komisije, nema ni garancije!**

1. dio – Glavne karakteristike

Garantna aritmetika za poslovne banke

	Bazel I		Bazel II		i Direktiva o solventnosti (Z. Njemačka: 65% državna kontra-garancija)
	bez garancije	garancija	garancija		
Kredit	100	100,00		100,00	
Garancija	0	80,00		80,00	
Nepokriveni kredit	100	20,00		20,00	
Zahtjevi bankarskog kapitala	n.a.	1,60		1,60	
	n.a.	1,28	$0.2 * 0.08 * 80$	0,45	$0.2 * 0.08 * 80 * (1-0.65)$
	8,00	2,88	(36%)	2,05	(26%)
			(I. Nje:	1,86	23%)

1. dio – Glavne karakteristike

Pravni okvir – EU

- ▶ Prema EU *de minimis* regulativama (odnosno, pravilima o konkurenciji), dozvoljena je maksimalna garancija od 1.5 miliona EUR – **garantne banke u Njemačkoj odobravaju maksimalno 1 milion EUR**
- ▶ Zabrana *akumulacije* grantova, subvencija, itd.
– takođe relevantno za garancije iz garantnih banaka!

može postati problem u istočnoj Njemačkoj

2. dio – Primjer Hesena

Bürgschaftsbank Hessen (BB-H)

Osnovana 1992. godine, kao garantna banka za brojne privredne aktivnosti, ne kao garantni kooperanti za pojedine grane privrede, što je bilo ranije

Glavni akcionari:

- Privredna i industrijska komora
- Zanatska komora
- Komore arhitekata, inženjera i poreskih savjetnika
- Nekoliko privrednih udruženja
- Kreditni i osiguravajući instituti

2. dio – Primjer Hesena

Posebne karakteristike Bürgschaftsbank Hessen I

Garancije bez banke (BoB)

Start-up preduzeća često imaju teškoća u nalaženju partnera za finansiranje njihove ideje. Da bi se ovo izbjeglo, BB-H i njeni partneri u javnom sektoru su pokrenuli inicijativu “**Bürgschaft ohne Bank**” (BoB).

Novi preduzetnici koji nemaju konsolidovan odnos sa bankama (odnosno, bez “Hausbanke”) se mogu prijaviti za garanciju između 50,000* i 300,000 € direktno od BB-H. Kada se garancija odobri, promoteri start-up preduzeća onda mogu da “trguju okolo” i mnogo im je lakše da nađu banku koja je spremna da finansira njihove aktivnosti

**: Za mikro-kredite do 50,000 €, KfW Mittelstandsbank nudi “StartGeld” – kredite sa niskom kamatnom stopom. Oni već sadrže garanciju, tako da Hausbanci nijesu potrebna dodatna obezbjeđenja, iako kreditni zahtjevi moraju prvo ići preko Hausbanke.*

2. dio – Primjer Hesena

Posebne karakteristike Bürgschaftsbank Hessen II

Garancije za učešće u kapitalu

Često, MiSP bez pristupa tržištu kapitala trebaju učešće u kapitalu, kako bi dopunila bankarske kredite.

Bürgschaftsbank Hessen podržava MiSP da dobiju kapital, kroz davanje garancija privatnim kapitalnim fondovima, itd. za njihov akcijski investicioni kapital.

U finansiranju akcijskog kapitala, BB-H usko saraduje sa Mittelständische Beteiligungsgesellschaft Hessen mbH (MBG H), a to je fond za učešće MiSP, koji je vlasništvu istih članova kao i u slučaju BB-H. (Često, direktori BBs = MBGs)

Za tiha partnerstva sa MiSP, garancija od max. 70% kapitala, za period od max. 10 godina se daje kompanijama sa privatnim kapitalom

3. dio – Dokaz o ekonomskom uticaju

Rezultati studije iz 2006. godine (koju je uradio “Institut für Mittelstandsoconomie”) o makro-ekonomskim benefitima garantnih banaka u Njemačkoj

Doprinos

- **Ostvarivanju finansiranja i realizaciji investicija**
- **Otvaranje radnih mjesta**
- **Poboljšanje konkurentnosti preduzeća**
- **Kvantitativni makro-ekonomski efekti**
- **Osiguravanje funkcionalne konkurencije**
- **Uspješna strukturalna promjena**
- **Osiguravanje smjene generacija u MiSP**

3. dio – Dokaz o ekonomskom uticaju

Rezultati studije iz 2006. godine

- U 2004. godini, izdato je 6,300 jemstava (za kredite) i garancija (za investicije u kapital), u ukupnoj vrijednosti od skoro 1 milijarde €
- Skoro polovina za start-up preduzeća i preuzimanja
- **Na svaki garantovani 1 €, 3 € investicija**
(multiplikator od 6.8 za kapital, 2.4 za kredite!)

3. dio – Dokaz o ekonomskom uticaju

Rezultati studije iz 2006. godine

- **BDP + 3.2 milijardi € godišnje**
- **+ 12,900 novih poslova godišnje**
- **- 9,100 nezaposlenih godišnje**
- **Niži doprinosi za socijalno osiguranje, odnosno, niži troškovi, koji ne uključuju zarade, za preduzeća na duži vremenski rok**
- **Neto državna dobit 670 miliona € godišnje od raznih poreza (PDV, poreza na lični dohodak, porez na kapital) preko kontra-garantnog plaćanja**

4. Dio - Zaključci

Zaključci I

Za MiSP:

- **Fleksibilan pristup finansijama po nižoj cijeni**
- **Niska stopa gubitaka**
- **Pokrivene su brojne grane privrede, poznate članovima – uključujući i ekspertske savjete**

Za banke:

- **Niži zahtjevi za sopstvenim sredstvima**
- **Niže rezervacije za kreditne rizike**

4. Dio - Zaključci

Zaključci II

- **predostrožna politika rizika (max. 80% pokrivenosti u poznatim oblastima, uz ekspertizu iznutra)**
- **razumna cjenovna politika (1.5% unaprijed, min. 250 €, i 1.5% godišnje, 1. januara)**
- **plus pokrivenost javnim kontra-garancijama**

Osiguravanje dugoročne održivosti sistema

HVALA VAM NA PAŽNJI

dr Diter Falk

www.dialog-international.com